

Bilaga: Riskfyllda arbetsuppgifter

Arbetsmiljöverkets AFS 2012:3

BYGGFÖRETAGEN

Riskfyllda arbetsuppgifter

Arbetsmiljöverkets AFS 2012:3. Riskfyllda arbetsuppgifter som enligt 11 § är förbjudna för minderåriga med de undantag som anges i tredje och fjärde kolumnen.

Förbjudna arbetsuppgifter för minderåriga I. AGENS (Verksamma ämnen)	Förbjudet	Tillåtet inom utbildning ¹	Tillåtet efter utbildning ²
1. Arbete med avloppsvatten, avloppsslam eller latrin i öppen hantering så att det finns risk för smitta.	✗	✓	✓
2. Arbeten som kan medföra särskild risk för kontakt med smittämnen som tillhör riskklass 2 enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om smittrisker. (AFS 2018:8)	✗	✓	✓
3. Arbete med kvarts eller kvartshaltigt material om det krävs att arbetstagaren ska genomgå medicinsk kontroll enligt föreskrifter från Arbetsmiljöverket.	✗	✓	✓
4. Arbete med eldfasta keramiska fibrer, specialfibrer eller kristallina fibrer om det krävs att arbetstagaren ska genomgå medicinsk kontroll enligt föreskrifter från Arbetsmiljöverket.	✗	✓	✓
5. Arbete som medför att arbetstagaren kan utsättas för aromatiska polycykliska kolväten i sot, tjära, beck, rök eller damm.	✗	✓	✓
5 a. Arbete som medför exponering för trädamm som inte är godtagbar med hänsyn till gränsvärdet i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om hygieniska gränsvärden. (AFS 2014:42)	✗	✗	✗

Förklaringar till rubriker och benämningar i tabellen:

✗ Förbjudet ✓ Tillåtet under vissa förutsättningar

¹ Tillåtet om arbetsuppgiften ingår i undervisning som är förlagd till en skollokal eller någon annan plats som är anordnad särskilt för undervisning eller ingår i handledarledd praktik för ungdomar.

² Tillåtet om arbetsuppgiften utförs av ungdomar som fullgjort gymnasieutbildning eller likvärdig utbildning för arbetsuppgiften.

³ Med ungdom menas enligt minderårigföreskriften "minderårig som fullgjort sin skolplikt och som fyller minst 16 år under innevarande kalenderår".

Tabellen är en bilaga till AFS 2012:3 och innehåller ändringar 2014:42 samt 2018:8. Tabellen avviker från originalet genom nedkortade rubriker samt förstärkning av de arbetsuppgifter som inte alls får utföras av minderåriga.

Förbjudna arbetsuppgifter för minderåriga I. AGENS (Verksamma ämnen)	Förbjudet	Tillåtet inom utbildning ¹	Tillåtet efter utbildning ²
<p>6. Hälsosfarliga kemiska produkter Arbete med kemiska produkter eller farliga ämnen som bildas under arbete och som uppfyller kriterierna för klassificering enligt Europa-parlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 i en eller flera av följande faroklasser och farokategorier med en eller flera av följande faroangivelser.</p>	✗	✓	✓
<p>Akut toxicitet, kategori 1, 2 eller 3 H300: Dödligt vid förtäring H310: Dödligt vid hudkontakt H330: Dödligt vid inandning H301: Giftigt vid förtäring H311: Giftigt vid hudkontakt H331: Giftigt vid inandning</p>			
<p>Hudsensibiliserande, kategori 1, underkategori 1A eller 1B H317: Kan orsaka allergisk hudreaktion</p>			
<p>Luftvägssensibiliserande, kategori 1, underkategori 1A eller 1B H334: Kan orsaka allergi- eller astmasymtom eller andnings-svårigheter vid inandning</p>			
<p>Cancerogenitet kategori 1A, 1B eller 2 H350: Kan orsaka cancer H351: Misstänks kunna orsaka cancer Förbudet gäller inte enstaka påfyllningar med bensin i fordon eller motorredskap, som den minderåriga använder i arbetet.</p>			
<p>Mutagenitet i könsceller kategori 1A, 1B eller 2 H340: Kan orsaka genetiska defekter H341: Misstänks kunna orsaka genetiska defekter</p>			
<p>Reproduktionstoxicitet, kategori 1A, 1B eller 2 H360: Kan skada fertiliteten eller det ofödda barnet. Gäller även när H360 och H361 följs av F, f, D och d i olika kombinationer. H361: Misstänks kunna skada fertiliteten eller det ofödda barnet. Gäller även när H360 och H361 följs av F, f, D och d i olika kombinationer.</p>			
<p>Frätande på huden, kategori 1A, 1B eller 1C H314: Orsakar allvarliga frätskador på hud och ögon</p>			
<p>Förbudet gäller inte arbete med produkter i kategori 1B och 1C av den art att risken att skadas är minimal.</p>			
<p>Specifik organtoxicitet vid enstaka exponering, kategori 1 eller 2 H370: Orsakar organskador H371: Kan orsaka organskador Specifik organtoxicitet vid upprepad exponering, kategori 1 eller 2 H372: Orsakar organskador genom lång eller upprepad exponering H373: Kan orsaka organskador genom lång eller upprepad exponering. (AFS 2014:42)</p>			

Förbjudna arbetsuppgifter för minderåriga I. AGENS (Verksamma ämnen)	Förbjudet	Tillåtet inom utbildning ¹	Tillåtet efter utbildning ²
<p>6 a. Kemiska produkter med fysikaliska faror Arbete med kemiska ämnen, blandningar, explosiva föremål eller ämnen som bildas under arbete och som uppfyller kriterierna för klassificering enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 i en eller flera av följande faroklasser och farokategorier med en eller flera av följande faroangivelser.</p> <p>Brandfarlig gas, kategori 1 eller 2 H220: Extremt brandfarlig gas H221: Brandfarlig gas</p> <p>Explosiva ämnen och blandningar, kategorierna "Instabila explosiva ämnen och blandningar" eller explosiva ämnen och blandningar i riskgrupperna 1.1, 1.2, 1.3, 1.4 och 1.5 H200: Instabilt, explosivt H201: Explosivt. Fara för massexlosion. H202: Explosivt. Allvarlig fara för splitter och kaststycken H203: Explosivt. Fara för brand, tryckvåg eller splitter och kaststycken H204: Fara för brand eller splitter och kaststycken. H205: Fara för massexlosion vid brand.</p> <p>Självreaktiva ämnen och blandningar, typ A, B, C eller D och Organiska peroxider, typ A eller B H240: Explosivt vid uppvärmning H241: Brandfarligt eller explosivt vid uppvärmning H242: Brandfarligt vid uppvärmning</p> <p>Aerosoler, kategori 1 H222: Extremt brandfarlig aerosol *. Brandfarlig vätska, kategori 1 eller 2 H224: Extremt brandfarlig vätska och ånga. H225: Mycket brandfarlig vätska och ånga*</p> <p>* Förbudet gäller inte arbeten med kemiska ämnen eller blandningar med faroangivelse H222 eller H225 om det är av den art att risken att skadas är minimal. (AFS 2014:42)</p>	✗	✓	✓
<p>7. Arbete med bekämpningsmedel som är att hänföra till klass 1 eller 2 enligt förordningen (2000:338) om biocidprodukter och förordningen (2006:1010) om växtskyddsmedel. Förbudet gäller även arbete med skogsplanter som behandlats med sådana bekämpningsmedel.</p>	✗	✓	✗
<p>8. Arbete med bly eller blyhaltigt material om det krävs att arbetstagaren ska genomgå medicinsk kontroll enligt föreskrifter från Arbetsmiljöverket.</p>	✗	✓	✗
<p>9. Arbeten som kan medföra risk för kontakt med smittämnen som tillhör riskklass 3 eller 4 enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om smittrisker. (AFS 2018:8)</p>	✗	✗	✗
<p>10. Arbete som bara får utföras efter särskilt tillstånd av Arbetsmiljöverket enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om kemiska arbetsmiljörisker.</p>	✗	✗	✗
<p>11. Arbete med asbest eller asbesthaltigt material.</p>	✗	✗	✗

Förbjudna arbetsuppgifter för minderåriga II. Arbetsmetoder och arbeten	Förbjudet	Tillåtet inom utbildning ¹	Tillåtet efter utbildning ²
1. Arbeta i miljöer som medför att den minderårige kan utsättas för sådana farliga ämnen att andningsskydd krävs.	✗	✓	✓
2. Hantering av utrustning för produktion, lagring eller användning av komprimerade, kondenserade eller upplösta gaser.	✗	✓	✓
3. Tillverkning eller bearbetning av metallegeringar eller andra ämnen med särskild antändningsrisk, såsom metallegeringar med hög magnesiumhalt eller därmed jämförbara lättantändliga ämnen.	✗	✓	✓
4. Skärning och svetsning med gas, elektricitet eller laser.	✗	✓	✓
5. Arbeta i slutna utrymmen där det kan förekomma gas eller ånga i hälsofarliga halter, brandfarlig gas eller ånga eller farligt låg halt av syre.	✗	✓	✓
6. Framställning och hantering av anordningar, fyrverkeriartiklar och andra föremål som innehåller explosiva varor och sprängmedel enligt förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor.	✗	✓	✓
7. Arbeta med maskiner och anordningar där risken för personskador vid kontakt med deras rörliga eller bearbetande delar vid korrekt användning inte är försumbar eller där det finns risk för att allvarlig personskada uppstår vid felaktig användning.	✗	✓	✓
För ungdomar ³ gäller förbudet inte maskiner eller anordningar där riskerna är förebyggda genom tekniska skyddsåtgärder så att farliga rörliga delar inte är åtkomliga. Maskinerna ska vara så konstruerade så att rörelsen automatiskt stannar innan man kan komma in i riskområdet.			
Allmänna råd: Exempel på sådana maskiner som i regel inte omfattas av förbudet i bestämmelsen på grund av att risken inte är sådan som anges i bestämmelsens första stycke är handhållna elvispar och symaskiner som inte är avsedda för industriellt bruk.			
8. Arbeta med maskindrivna lyftanordningar, linbanor eller liknande transportanordningar. Förbudet gäller inte för manövrering av permanent anordnade tryckknappshissar. Förbudet gäller inte heller manövrering av telfer, lyftblock eller dylikt för att lyfta enhetslaster med väldefinierade lyftpunkter som understiger 25 kg.	✗	✓	✓
9. Arbeta som förare eller operatör av följande:	✗	✓	✓
a) Traktorer eller vagnar med vinsch, last-, skördar- eller grävaggregat eller frontlastare med redskap. Traktorer med annan lyftanordning än trepunktskoppling.			
b) Mobila maskiner avsedda för byggnads-, anläggnings- eller vägarbete.			
c) Lyftande truckar.			
d) Mobila skogs- och jordbruksmaskiner, trädgårdsmaskiner och snöslungor.			
För ungdomar ³ gäller förbudet inte gräsklippare med acceptdon ("dödmansgrepp" eller säkerhetsbygel) och bara ett klippaggregat.			

Förbjudna arbetsuppgifter för minderåriga II. Arbetsmetoder och arbeten	Förbjudet	Tillåtet inom utbildning ¹	Tillåtet efter utbildning ²
10. Järnvägsarbete eller arbete vid annan spårbana: a) Arbete som lokförare eller förare av något annat spårbundet fordon. b) Växlingsarbete inklusive vagnskoppling.	✗	✓	✓
11. Arbete med lastning, lossning och förtöjning av fartyg. För ungdomar ³ gäller förbudet inte manuell lastning, lossning eller förtöjning av fartyg hos vilka skrovet är kortare än tolv meter eller smalare än fyra meter.	✗	✓	✓
12. Tillsyn och reparation av tryckkärl, rörledningar, vakuumkärl och cisterner som enligt föreskrifter från Arbetsmiljöverket ska besiktas.	✗	✓	✓
13. Bergarbete ovan och under jord.	✗	✓	✓
14. Arbete som innebär risk för ras: a) Arbete med att rensa slänter eller ta bort överhäng i grus, sand- och lertag. b) Schaktning med risk att begravas under massor.	✗	✓	✓
15. Byggnadsarbete: a) Montering och nedmontering av byggelement som normalt hanteras med lyftanordning. b) Montering och nedmontering av bärande och stödjande byggnadskonstruktioner som ingår i en formbyggnad. c) Förstärkningsarbeten vid bergarbete inräknat skrotning, betongsprutning och bergbultning. d) Arbete med att helt eller delvis riva hus eller anläggningar.	✗	✓	✓
16. Arbete där det finns en risk att ramla ned och där höjden över marken eller motsvarande plan är mer än 3,5 meter. Förbudet gäller även om nedstörtningsrisken är förebyggd med livlina, liggstege eller liknande. Förbudet gäller inte om skyddsräcke eller likvärdig skyddsanordning finns.	✗	✓	✓
17. Arbete på eller i närheten av spänningsförande del av en elektrisk starkströmsanläggning eller anordning. Förbudet gäller inte om spänning, strömstyrka eller frekvens är ofarlig för person.	✗	✓	✓
18. Arbete på akutmottagningar, infektionsavdelningar, intensivvårdsavdelningar, inom dialysvård, psykiatrisk vård. Vårdarbete inom demensvård.	✗	✓	✓
<i>Allmänna råd: Med arbete avses allt arbete. Med vårdarbete avses inte lokalvård, köksarbete, sociala aktiviteter som högläsning m.m.</i>			
19. Arbete inom hemtjänst, hemsjukvård, personlig assistans eller liknande service i hemmet hos vårdtagare/brukare med alkohol- och narkotikamisbruksproblem, psykisk ohälsa eller med psykisk funktionsnedsättning.	✗	✓	✓

Förbjudna arbetsuppgifter för minderåriga II. Arbetsmetoder och arbeten	Förbjudet	Tillåtet inom utbildning ¹	Tillåtet efter utbildning ²
20. Arbete med smittförande, biologiskt eller radioaktivt avfall samt läkemedelsavfall. Med smittförande avfall jämställs avfall som misstänks vara smittförande.	✗	✓	✓
21. Omhändertagande av avlidna.	✗	✓	✓
22. Arbete med farliga eller giftiga djur.	✗	✓	✓
23. Industriell slakt av djur.	✗	✓	✓
24. Arbete med försöksdjur.	✗	✓	✓
25. Arbete som är styrt av det tekniska systemet, så kallat starkt styrt arbete, som gör att den minderårige inte själv kan reglera sin arbetstakt.	✗	✓	✓
26. Arbete som utförs under vatten (dykeriarbete) eller under förhöjt tryck i en tryckkammare eller liknande med undantag för arbete som utförs av ungdomar ³ i praktik som genomgår grundläggande utbildning i fritidsdykning eller arbetar med dykning inom ramen för en utbildning som innebär studier av djur eller växter i deras naturliga miljö, observation av bottenförhållanden, fotografering eller enklare provtagning.	✗	✗	✗
27. Arbete med experimentell cancerforskning eller arbete som sker i samma lokaler som sådant forskningsarbete och där det finns risk för exponering för cancerframkallande ämnen.	✗	✗	✗
28. Transport av pengar och värdehandlingar till eller från penningrättningar eller annat utrymme utanför arbetsstället.	✗	✗	✗
29. Bevakningsarbete enligt lagen (1974:191) om bevakningsföretag.	✗	✗	✗

Förklaringar till rubriker och benämningar i tabellen:

✗ Förbjudet ✓ Tillåtet under vissa förutsättningar

¹ Tillåtet om arbetsuppgiften ingår i undervisning som är förlagd till en skollokal eller någon annan plats som är anordnad särskilt för undervisning eller ingår i handledarledd praktik för ungdomar.

² Tillåtet om arbetsuppgiften utförs av ungdomar som fullgjort gymnasieutbildning eller likvärdig utbildning för arbetsuppgiften.

³ Med ungdom menas enligt minderårigföreskriften "minderårig som fullgjort sin skolplikt och som fyller minst 16 år under innevarande kalenderår".

Tabellen är en bilaga till AFS 2012:3 och innehåller ändringar 2014:42 samt 2018:8. Tabellen avviker från originalet genom nedkortade rubriker samt förstärkning av de arbetsuppgifter som inte alls får utföras av minderåriga.